

*Іваськевич Крістіна, студентка магістратури
Гладьо Світлана, к. філол. н., доц.
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла
Коцюбинського
ORCID: 0009-0000-7752-3107*

ПЕРЕКЛАД ІРОНІЇ ТА САРКАЗМУ В АНГЛОМОВНИХ СИТКОМАХ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ

Переклад гумору належить до найбільш складних проблем сучасного перекладознавства, оскільки комічний ефект формується на перетині мовних, прагматичних, культурних і дискурсивних чинників. В аудіовізуальному перекладі ця складність посилюється необхідністю узгодження вербального тексту з невербальними компонентами, зокрема інтонацією, мімікою, жестами, темпоритмом мовлення та особливостями відеоряду. У ситкомах зазначені елементи відіграють ключову роль у створенні гумористичного ефекту, що зумовлює підвищені вимоги до перекладацьких стратегій.

Центральною категорією гумористичного дискурсу є іронія, яка функціонує переважно на прагматичному рівні та ґрунтується на імплікатурі й непрямому комунікативному намірі мовця. У межах ґрайсівської прагматики іронія інтерпретується як навмисне порушення максими якості, що спонукає адресата до інферентного пошуку прихованого смислу [2, р. 53]. З позицій теорії релевантності іронія розглядається як когнітивно зумовлений процес інтерпретації, за якого адресат розпізнає дистанційоване або оцінне ставлення мовця до висловлюваної пропозиції [4, р. 118]. Дискурсивні та лінгвокультурні підходи підкреслюють залежність іронії від жанрових конвенцій, соціального контексту та спільного фону знань комунікантів [3, р. 87].

Сарказм, на відміну від іронії, характеризується більш експліцитною негативною оцінкою та спрямованістю на конкретного адресата, що посилює емоційний вплив висловлювання. У перекладі сарказм є особливо проблемним, оскільки буквальне відтворення може призводити до нейтралізації оцінного компоненту, тоді як надмірна експлікація – до втрати комічного ефекту. У сучасних дослідженнях аудіовізуального перекладу наголошується на необхідності застосування комбінованих стратегій, зокрема адаптації, компенсації та прагматичної експлікації [1, р. 119]. Отже, переклад іронії та сарказму в ситкомах слід розглядати як інтерпретативний процес, спрямований на збереження комунікативного наміру та гумористичного впливу оригіналу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Chiaro D. Translation, Humour and the Media. London: Continuum, 2010.
2. Grice H. P. Logic and Conversation. In: Syntax and Semantics. Vol. 3. New York: Academic Press, 1975. P. 41-58.
3. Hutcheon L. Irony's Edge: The Theory and Politics of Irony. London: Routledge, 1994.
4. Sperber D., Wilson D. Relevance: Communication and Cognition. Oxford: Blackwell, 1995.